

Jean Webster: Nyakigláb apó

JERUSHA ABBOTT LEVELEI
MR. SMITH - NYAKIGLÁB APÓHOZ

Fergusen Hall 215.

Szeptember 24-én

Drága - Jóságos - Jótevő,

Aki - Árvákat - Küld - Kollégiumba!

Megérkeztem! Négy órát egyfolytában utaztam tegnap vasúton. Micsoda mulatságos, furcsa dolog volt! Eddig még soha életemben nem ültem vonaton. A kollégium óriási, valóságos útvesztő - eltévedek benne, valahányszor elhagyom a szobámat. Különbömben majd bővebb leírást adok róla, ha már nem leszek ilyen zavart, s akkor majd tanulmányaimról is beszámolok. Az előadások csak hétfőn reggel kezdődnek, és most szombat éjjel van. De én már nagyon vágytam arra, hogy ezt a levelet megírhasam, hiszen mi így fogunk megismerkedni.

Olyan furcsa levelet írni valakinek, akit nem ismerünk! Olyan furcsa egyáltalán a levélírás számomra, hiszen eddigi életemben legfeljebb, ha három-négy levelet írtam össze-vissza.

Éppen ezért előre is bocsánatot kérek, ha leveleim nem lesznek mintaszerűek.

Tegnap reggel, mielőtt elhagytam az árvaházat, Mrs. Lippettel nagyon komoly megbeszélésünk volt. Mrs. Lippet kioktatott, hogyan kell viselkednem életem folyamán általában, különösen pedig azzal a jóságos úrral szemben, aki olyan sokat tesz érttem. Azt mondta, hogy legfőképpen arra ügyeljek, hogy Nagy Tiszteletet tanúsítsak vele szemben.

De istenkém, hogyan tanúsíthat valaki Nagy Tiszteletet egy olyan ember iránt, aki azt kívánja, hogy John Smithnek nevezzék? Miért nem halásztál elő egy olyan nevet, amelyből legalább egy parányit is következtethettem volna személyedre? Hiszen éppen úgy, mint ahogy John Smithnek írom leveleimet, akár Drága Főpostának vagy Drága Ruhafogasnak is címezhetném.

A nyáron sokat, nagyon sokat gondoltam rád. Az, hogy van valaki, aki törődik velem most majd éveken keresztül, abba az édes hitbe ringatott, mintha megtaláltam volna családomat, mintha lenne hozzátartozóm. Igen, úgy érzem, mintha tartoznék valakihez, és ez csodálatosan

pompás érzés. De bárhog is van, azt be kell vallanom, ha rád gondolk, képzelőtehetségemnek nagyon csekély tere akad. Összevissza három dolgot tudok rólad:

1. hogy magas vagy;
2. hogy gazdag vagy;
3. hogy gyűlölöd a lányokat.

Azt hiszem, bátran hívhatnád Drága Mr. Leánygyűlölőnek, de ezt nem teszem, mert ez a megszólítás rám nézve sértő. Nevezhetnék Drága Mr. Gazdag Embernek is, de az meg rád nézve volna sértő, hogy éppen a pénz az egyetlen és legfontosabb dolog, ami veled kapcsolatban megemlíthető. Aztán meg a gazdagság nem örök időkre szóló tulajdonság, egy egész sereg okos férfiúnak úszott már el a vagyona a Wall Streeten. De egy bizonyos: magas maradsz egész életedben! Így hát elhatároztam, hogy Drága Nyakigláb Apónak foglak nevezni.

Remélem, nincs kifogásod ellene. Ez az én külön, saját becézőnevem számodra - amit nem árulunk el Mrs. Lippetnek.

A tíz órát jelző csengő két perc múlva megszólal. A napok itt pontosan be vannak osztva ennek a csengőnek a hangjára. Az ő szava jelzi az evés, az alvás, a tanulás idejét. Ennek élénkítő hatása felbecsülhetetlen. Úgy érzem magam, közvetlenül mielőtt megszólalna, mint egy tüzes paripa. Megszólalt! Lámpákat leoltani. Jó éjt!

Észreveszed, hogy milyen pontosan alkalmazkodom a szabályokhoz? Ezt a John Grier Otthon nevelésének köszönhetem.

Mély tisztelettel
Jerusha Abbott

MR. SMITH - NYAKIGLÁB APÓNAK

Október 1-én

Drága Nyakigláb Apó!

Imádom a kollégiumot, és imádlak téged, mert ide küldtél - nagyon-nagyon boldog vagyok és állandóan olyan izgatott, hogy még aludni sem tudok

rendesen. Nem tudod elképzelni a különbséget az itteni élet és a John Grier Otthon élete között! Soha, sohasem hittem volna, hogy ilyen helyek is vannak a világon! Úgy érzem, hogy sajnálok mindenkit, aki nem leány, és akinek nincs ebben része. Meg vagyok róla győződve, hogy a kollégium, ahol te folytattad tanulmányaidat, mikor fiú voltál, félig se volt ilyen pompás hely, mint ez.

Szobám fenn van a toronyban, ahol ezelőtt a fertőző betegek betegszobái voltak, mielőtt az új kollégiumi kórházat megépítették. Még három leány lakik velem együtt a toronynak ezen az emeletén. A „Negyedéves”, aki állandóan szemüveget hord, és mindig arra kér minket, hogy maradjunk már csendben, és két „gólya”, név szerint Sally McBride és Julia Rutledge Pendleton. Sallynak vörös haja van, pisze orra és elég barátságos lény, Julia viszont a legelőkelőbb New York-i családok egyikének gyermeke, aki eddig még nem vett rólam tudomást. Ők ketten egy szobában laknak, Negyedévesnek és nekem külön-külön szoba jutott. „Gólyák” általában nem kapnak külön szobát - mert kevés a szoba -, de nekem kérés nélkül is adtak. Azt hiszem, azért, mert a gondnok nem találta volna helyénvalónak, hogy egy előkelő fiatal hölgyet egy lelencsel tegyen közös szobába. Láthatod, hogy a lelencsors is bizonyos előnyökkel jár...

Szobám északnyugatra néz, és két ablakából gyönyörű a kilátás. Ha az ember tizennyolc éves koráig huszadmagával egy szobába zárva élt, akkor igen jólesik ez a nyugalom. Ez a legelső alkalom, hogy végre ismeretséget köthettem Jerusha Abbott-tal. Azt hiszem, a legjobb úton vagyok, hogy megkedveljem őt. Te nem?

Kedd

Megalakítják a „gólyák” kosárlabda-csapatát, és én remélem, hogy belekerülök. Kicsi vagyok ugyan, de nagyon gyors, izmos és kitartó. Míg a többiek a levegőbe ugranak a labda után, ezalatt én átbúvok a lábuk alatt, és elfogom a labdát. Az atlétikai pályán délutánoként igen mulatságos gyakorlatokat végzünk. A fák sárga és vörös levéldíszben pompáznak, a levegő telve van az avar illatával, és mindenki nevet meg kiabál. Ezek a legboldogabb lányok, akiket valaha is láttam - és én vagyok köztük a legeslegboldogabb!

Hosszú levelet akartam írni mindarról, amit tanulok (Mrs. Lippet azt mondta, hogy te ezt elvárod tőlem), de éppen most ütötte el az óra a hetet, és tíz perc múlva indulnom kell, tornaruhában, az atlétikai pályára. Gondolod, hogy

bejuthatok a csapatba?

A te
Jerusha Abbottod

Ui. (9 óra.) Sally McBricte éppen most dugta be fejét az ajtómon. Csak ennyit mondott:

„Olyan honvágyam van, hogy azt már ki sem lehet bírni. Neked is?”

Mosolyogva mondtam, hogy nem, úgy gondolom, valahogy majd csak kibírom itt. A honvágy az egyetlen betegség, amelynek veszélye nem fenyeget. Sohasem hallottam, hogy valaki „menhelyvágy” betegségben szenvedjen. Ugye, te sem?

Október 10-én

Édes Nyakigláb Apó!

Hallottál már valaha Michelangelóról? Kiváló és borzasztó sokoldalú művész volt, aki a középkorban élt. Angol irodalomtörténet-órán mindenki tudott róla, és az egész osztály nevetett, mikor én azt hittem, hogy arkangyal. A neve úgy hangzik, mint egy arkangyalé, nem? Az a nehéz a kollégiumban, hogy az olyan dolgok tudását is elvárják az embertől, amit eddig sohasem tanult. Ez bizony sokszor nagyon kellemetlen, és ezért óvatosságból, ha a lányok olyasmiről beszélnek, amit én még sohasem hallottam, csendben maradok, és később utánanézek a lexikonban.

Rémes hibát követtem el, rögtön az első napon. Valaki Maurice Maeterlinck nevét említette, és én megkérdeztem, hogy az is egy „gólya”? Baklövésém híre futótűzként terjedt el az egész kollégiumban. De akárhogy is, most már lépést tudok tartani osztálytársaimmal, sőt akárhányat el is hagyok.

Akarod tudni, hogy rendeztem be a szobámat? A barna és sárga szín az uralkodó. A fal sötét faburkolatú, sárga függönyöket és párnákat vettem hozzá, egy mahagóni íróasztalt (kéz alatt, három dollárért), egy pompás karosszéket, egy barna szőnyeget, tintafolttal a közepén. A foltra rátettem a széket.

Az ablakok olyan magasan vannak, hogy rendes ülő helyzetből nem is lehet kilátni. De én bölcsen lecsavartam a sublóról a tükröt, egy párnát raktam a

tetejére, és odahúztam az ablakhoz. Csak ki kell húznom lépcsőzetesen a fiókokat, és máris felsétálhatok a „kilátóba”. Ez aztán igazán kényelmes, nem?

Sally McBride volt segítségemre abban, hogy a szükséges holmikat összeválogassam, a távozó negyedévesek kiárusításán. Ő egész életében valódi lakásban lakott, és tudja, hogyan kell berendezkedni. El se tudod képzelni, milyen mulatságos bevásárolni, egy valóságos ötdollárossal a kézben, és még aprópénzt is kap vissza az ember, mikor eddigi életében soha egy ötcentesnél több nem volt a zsebében. Biztosíthatlak, édes Apókám, hogy nagyon is megbecsülöm a jólétet.

.....

Azt hiszem, már kíváncsian várod, hogy megtudd, mit is tanulok.

1. Latin. Második pun háború. Hannibál és serege tábort vertek a Trasumenus-tónál, a múlt éjszaka. Leshelyen vártak a rómaiakra. A csata ma reggel négy órakor zajlott le. A rómaiak visszavonulóban vannak.
2. Francia. Huszonnégy oldal „A három testőr”-ből és harmadik ragozás, rendhagyó igék.
3. Geometria. Befejeztük a hengereket, és megkezdjük a kúpokat.
4. Angol. Stílusgyakorlatok. Stílusom napról napra tömörebb és világosabb.
5. Élettan. Elérkeztünk az emésztőcsatornához. Epe és hasnyálmirigy a következő óra anyaga.

A te nevelődőfélben levő
Jerusha Abbottod

Ui. Remélem, Apókám, hogy sose nyúlsz alkoholhoz, az rettenetesen tönkreteszi a májat.

Édes Nyakigláb Apó!

Megváltoztattam a nevemet. A névsorban ugyan még mindig Jerusha maradtam, de mindenütt

másutt Judy a nevem. Ugye, az elég szomorú dolog, hogyha az embernek egyedül kell becézőnevet adnia magának?! Nem tudom, miért éppen Judyra esett a választásom. Talán azért, mert Freddy Perkins hívott így, mikor még nem tudott jól beszélni.

Mrs. Lippet több gondot fordíthatott volna a gyermekek nevének kiválasztására.

A vezetékneveket a telefonkönyvből vette (az Abbott név ott van a legelső lapon), a keresztnéveket pedig összevissza szedi mindenünnen. Az enyémet például egy sírkőről vette. Mindig gyűlöltem nevemet, a Judyt jobban szeretem. Olyan kedvesen csacsi név! Igaz, hogy egészen másféle lányhoz való, mint amilyen én vagyok, egy kis kék szemű, elkényeztetett teremtéshez, aki az egész család kedvence, és aki gondtalanul, kacagva sétál végig az életen. De jó volna ilyennek lenni! Bármennyi hibám van is, azt senki sem vetheti a szememre, hogy családom túlon túl elkényeztetett. Pedig milyen jólesik képzeletemet szabadjára bocsátanom, és arról ábrándoznom, hogy csakugyan így történt. A jövőben kérlek, szólíts te is Judynak.

December 19-én

Drága Nyakigláb Apó!

Sohasem felelsz kérdéseimre, pedig azok egész különösen fontosak.

KOPASZ VAGY? Pontosan ábrázoltam, hogy milyen vagy - teljesen kielégítően -, mindaddig, amíg elértem a fejed búbjához, itt aztán megakadtam. Nem tudom magam elhatározni, hogy milyen haját rajzoljak neked, fehérét vagy feketét, rövidet vagy hosszút, simát vagy bodrosat vagy egyáltalán semmit. Íme, itt az arcképed: de a kérdés megoldatlan. Rajzoljak hozzá haját? Szeretném tudni, hogy milyen színű a szemed. Szürke, és a szemöldököd előreáll, mint egy háztető (ez egy regényből vett hasonlat), a szájad pedig egyenes vonal, melynek szöglete hajlamot mutat a lefelé görbülésre. Ó, láthatod, jól ismerlek! Egy szeszélyes, harapós öregúr vagy!

Egy új, törhetetlen fogadalmat tettem magamban: ezentúl este soha, sohasem fogok tanulni, bármennyi munkám gyűlik is össze a nap folyamán. Az esték nekem az olvasásra kellene, hiszen annyi a pótolnivalóm! Tizennyolc olyan év van mögöttem, melyben olvasni való könyv nem szerepelt. Fogalmad sem lehet, Apókám, hogy a tudatlanságnak miféle sötét szakadéka az agyam. Magam is csak most kezdem felmérni mélységeit. Ezer és ezer olyan dolog van, amit minden más lány megtanul családjának körében, otthonában, barátai között vagy könyvekből, ami számomra teljesen ismeretlen maradt, amiről soha életemben nem hallottam. Példának okáért:

Sohasem olvastam a „Lúd Anyó”-t, a „Copperfield Dávid”-ot vagy az „Ivanhoe”-t, a „Hamupipóké”-t, a „Kékszakáll”-t vagy a „Robinson Crusoe”-t vagy a „Jane Eyre”-t vagy az „Alice Csodaországban”-t vagy éppen bármit is Rudyard Kipling írásaiból. Nem tudtam, hogy VIII. Henrik többször házasodott meg, mint egyszer, nem hallottam még eddig Darwin tanításáról, és nem tudtam, hogy R. L. S. nem más, mint Robert Louis Stevenson nevének rövidítése, és

hogy George Eliot nő, noha George férfinév. Soha életemben nem láttam még a híres „Mona Lisá”-t, és (ugye, el sem hiszed, pedig hát igaz) sohasem hallottam Sherlock Holmesról.

Most már mindezt tudom, és tudok még sok mást is, de ebből is láthatod, hogy milyen égető szükségem van az olvasásra. És milyen jó olvasni! Már napközben is előre örülök az estének, amikor kiakasztom ajtómról az „Elfoglalt” táblát, belebújok csinos pongyolámba és kis prémes papucsomba, aztán halomra dobom a díványpárnáimat, rájuk heveredem, meggyújtom az állólámpát, aztán olvasok, olvasok és olvasok. Egy könyvvel be sem érem, egyszerre négyet is olvasok. Most éppen Tennyson költeményeit, Thackeraytól „A hiúság vására”-t, Kipling elbeszéléseit és - ne neved - Louisa Alcott „Négy leány”-át. Rájöttem, hogy én vagyok az egyetlen leány, aki nem nevelkedett Louisa Alcottnak ezen a könyvén. Ezt nem árultam el senkinek sem (nagyon furcsállották volna!), hanem elmentem, és titokban megvásároltam a könyvet múlt havi zsebpénzemből, 1 dollár 12 centért.

.....

Jól tudod, hogy mindig nagy helyet foglaltál el szívemben; hiszen tebened szerettem egész családomat, de hát azért nem lehet számodra meglepetés az a vallomásom, hogy rajtad kívül még volt valami, akit egészen különös módon szerettem. Tudom, hogy minden nehézség nélkül kitalálod, kiről van szó. Leveleim régóta tele vannak Jervie úrfival.

Úgy szeretném megértetni veled, hogy miféle ember ő, s hogy milyen különösen jól megértjük mi ketten egymást. Mindig ugyanaz a véleményünk: bizonyos dolgokról ugyanaz az ítéletünk. Már sokszor azt hiszem, hogy az ő befolyása alatt gondolkodom! De bárhogyan is van, be kell látnom, hogy neki mindenben igaza van, és egyben jólesik elismernem szellemi fölényét, ami, ugye, nem is meglepő, hiszen tizennégy évvel öregebb nálam. De ettől eltekintve nem más, mint egy hosszúra nőtt fiú, akivel törődni kell, mert nem gondol rá, hogy sárcipőt vegyen, ha esik az eső. Ugyanazokon a dolgokon nevetünk, és milyen jókat tudunk nevetni! Rettenetes lehet, ha két embernek nincs egyforma humorérzéke. Azt hiszem, az ilyen szakadék áthidalhatatlan.

És ő - nos, hogy is fejezzem ki magam? -, szóval ilyen csak egy van! És úgy, de úgy hiányzik! Az egész világ olyan üres és szürke nélküle. Gyűlölöm a holdvilágot, mert szép, és mert ő nincs itt, hogy velem együtt csodálja. Ha voltál valaha is szerelmes életedben, meg fogsz engem érteni, s akkor úgysem szorúlnak magyarázatra érzelmeim, de ha nem voltál szerelmes - amúgy se tudsz engem

megérteni.

Bárhogyan is van, így érzek iránta - és mégis visszautasítottam házassági ajánlatát.

Hogy miért, azt nem mondtam meg neki; mert buta voltam és szerencsétlen. Nem tudtam beszélni. És most elment tőlem haraggal és azzal a szent meggyőződéssel, hogy Jimmy McBride-hoz akarok feleségül menni - pedig eszemben sincs! De Jervie úrfi és én borzasztóan belesüppedtünk a meg nem értés mocsarába, és megsértettük egymás érzelmeit is. A valóság az, hogy nem azért küldtem el őt magamtól, mert nem szeretem, hanem azért, mert túlságosan szeretem! Remegek attól, hogy a jövőben megbánná elhatározását - ezt nem bírnám elviselni. Nem helyes dolog, ha egy leány, akinek semmiféle családfája nincs, beházasodjék egy olyan családba, mint amilyen az övé. Sohasem említettem neki a lelenházat, és mindig fáztam attól a gondolattól, hogy elmondjam neki, milyen homály fedi származásomat. Borzalmas lenne. És az ő családja nagyon büszke - de én is büszke vagyok! Veled szemben is vannak kötelezettségeim, s miután írónak neveltettél, legalább meg kell próbálnom, hogy azzá legyek. Elfogadtam gondoskodásodat, most igazán becstelennek érezném magam, ha nem használnám fel mindazt, amit jóvoltodból tanulhattam. De most már részben megfizettem neked tartozásomat, s különben is, azt hiszem, a házasság nem akadályoz meg az írásban. Ez a két foglalkozás nem szükségszerűen ellentétes, ugye?

